

Islandsk Kvægavl.

[*Guðjón Guðmundsson: Nautgriparækt vor og nautgripafélögin.*
Reykjavík 1908.]

Som bekendt har det islandske Landbrug hidtil befundet sig i en beklagelsesværdig Stagnationstilstand, idet det gennem en Række af Aarhundreder er blevet drevet paa ganske samme Maade uden mindste Forsøg paa at indføre ny Methoder eller Driftsmaader. Det befinder sig derfor endnu den Dag i Dag i alt væsentligt paa samme Standpunkt som for 1000 Aar siden, navnlig med Hensyn til Driftsmaaden. Men iøvrigt er en stor Tilbagegang umiskendelig, thi man kan baade af Sagaerne og af de gamle Love se, at man i Sagatiden baade havde en betydelig større Kvægmængde og ligeledes anvendte langt større Energi paa Jordens Dyrkning, Indhegning, Overrisling osv.

Der er dog i de sidste Aartier sket ikke ubetydelige Fremskridt i denne Henseende, navnlig med Hensyn til at fremme Græsvæksten ved en forbedret og forøget Opdyrkning, Indhegning, Engvanding, Dræning og deslige.

Derimod er der lige til de allersidste Aar intet som helst bleven foretaget for at forbedre selve Kvægracen og at fremskaffe Oplysninger om Forholdet mellem Indtægt og Udgift ved Holdet af de forskellige Arter Kreaturer. Ved den begyndende Mejeridrift er dette Spørgsmaal blevet endnu mere aktuelt end tidligere. Men det er dog først gennem Hr. Landbrugskandidat *Guðjón Guðmundsson*s Konsulentvirksomhed, at det er lykkedes

at vække Folks Interesse herfor. Han har dels ved Rejser og Foredrag, dels ved flere Afhandlinger og vejledende Skemaer søgt at aabne Bøndernes Øjne for disse Spørgsmaals store Betydning for Kvægavlen og overtale dem til at oprette Kvægavlsforeninger med faste Tilsynsmænd. Det er ogsaa lykkedes at oprette nogle saadanne Foreninger (den første i Aaret 1903), og skønt den spredte Beboelse lægger betydelige Hindringer i Vejen derfor, er deres Antal med hvert Aar blevet noget forøget. Endnu er dog Antallet temmelig ringe.

I den Afhandling, hvis islandske Titel er anført ovenfor, og som oversat paa Dansk lyder: »Vor Kvægavl og Kvægforeningerne«, giver Hr. G. Gudmundsson Meddelelser om disse Foreninger og de af disse opnaaede Resultater i Aarene 1904—5 og 1905—6, idet han samtidig giver forskellige Oplysninger om den islandske Kvægavl i Fortid og Nutid og anstiller Betragtninger over dens Udviklingsmuligheder i Fremtiden.

Han viser her, at det islandske Kvæg er i høj Grad uensartet, men forsaavidt man kan anvende Ordet Race, er dog Malkeracen fremherskende. Fuldvoksne Køers Vægt varierer fra 600—900, og en lignende Variation finder man i Henseende til Farve, Legemsbygning osv. Kvægholdet har i tidligere Tider været langt større. Historikere mene, at i Sagatiden har Antallet været omkring eller over 100,000 Stykker. Statistiske Oplysninger har man først fra Aaret 1703. Da var Antallet (Køer, Tyre, Kalve) 35,800, 1849: 25,500, 1889: 18,546. Siden den Tid har der (med Undtagelse af enkelte Aar) stadig været nogen Stigning, saa at i Aaret 1905 var det samlede Tal blevet 26,847. De sidste 16 Aar har Stigningen været 45 pCt. (for Malkekøer alene 28 pCt.).

I de 7 Foreninger, hvorom der gives Beretning for Aaret 1904—5, har det samlede Medlemsantal været 260 med 1035 Køer, eller i Gennemsnit for hver Forening 36 Medlemmer med 148 Køer, hvoraf i Gennemsnit 119 fuldt malkende Køer, d. v. s. alle fuldvoksne Køer, som en Gang

i Løbet af det paagældende Aar have kælvvet, samt Kvier, som for første Gang have kælvvet i Løbet af den første Maaned af det paagældende Aar. Til Fodring er der i Gennemsnit til hver Ko medgaaet 2294 Foderenheder, medens hver Ko i Gennemsnit har givet 194 Pd. Mælk pr. 100 Foderenheder. Naar Prisen paa 1 Pt. Mælk sættes til Kr. 0.10 og paa hver Foderenhed til Kr. 0.06, bliver Gennemsnitsværdien for Mælken fra hver Ko Kr. 220.94 og for Foderet Kr. 137.65, saa at Differencen bliver Kr. 83.28.

Naar man nu deler de fuldt malkende Køer i to Klasser, dem, der have givet under 4000 Pd. Mælk om Aaret, og dem med over 4000 Pd., bliver Gennemsnitstallene for de 7 Foreninger følgende:

	Under 4000 Pd.	Over 4000 Pd.
Antal Køer.....	40	79
Mælk i Gennemsnit pr. Ko..... Pd.	3320	4962
Foderenheder pr. Ko.....	2048	2422
Pd. Mælk pr. 100 Foderenheder.....	163	206
Mælkeværdien..... Kr.	166.02	248.09
Foderværdien..... -	122.90	145.31
Difference eller Overskud..... -	43.12	102.78

Tager man 10 pCt. af de daarligste (dem, der give mindst Mælk) af de fuldt malkende Køer og 10 pCt. af de bedste, faar man følgende Gennemsnitstal:

	10 pCt. daarligste.	10 pCt. bedste.
Antal Køer.....	12	12
Mælk i Gennemsnit pr. Ko..... Pd.	2837	6176
Foderenheder pr. Ko.....	1942	2639
Pd. Mælk pr. 100 Foderenheder.....	146	237
Mælkeværdien..... Kr.	141.84	308.82
Foderværdien..... -	116.53	158.33
Difference eller Overskud..... -	25.33	150.49

I Aaret 1905—6 var Foreningernes Antal steget til 13 med 379 Medlemmer og 1669 Køer, hvoraf 1374 fuldt

malkende Køer, eller i Gennemsnit for hver Forening 128 Køer, hvoraf 106 fuldt malkende. Til Fodring medgik der i Gennemsnit til hver Ko 2195 Foderenheder, medens hver Ko i Gennemsnit gav 4432 Pd. Mælk eller 203 Pd. Mælk pr. 100 Foderenheder. Mælkens Gennemsnitsværdi for hver Ko viste sig at være Kr. 221.60 og Foderværdien Kr. 131.70, saa at Differencen eller Overskudet blev Kr. 89.90.

Fordeles de fuldt malkende Køer i to Klasser, under og over 4000 Pd. Mælk pr. Ko, bliver Gennemsnitstallene for de 13 Foreninger følgende:

	Under 4000 Pd.	Over 4000 Pd.
Antal Køer.....	35	70
Mælk i Gennemsnit pr. Ko Pd.	3386	4904
Foderenheder pr. Ko	1982	2291
Pd. Mælk pr. 100 Foderenheder.....	172	215
Mælkeværdien..... Kr.	169.30	245.20
Foderværdien	- 118.92	137.46
Difference eller Overskud.....	- 50.37	107.76

For 10 pCt. af de daarligste Køer blev Gennemsnitsoverskudet Kr. 32.93 og for 10 pCt. af de bedste Kr. 155.99.

Ved at udvælge 10 af de bedste Køer faar man følgende Gennemsnitstal:

Mælk i Gennemsnit pr. Ko.... Pd.	7301
Foderenheder pr. Ko	2581
Pd. Mælk pr. 100 Foderenheder ...	283
Mælkeværdien..... Kr.	365.05
Foderværdien	- 154.84
Difference eller Overskud.....	- 210.20

Den bedste af alle de Køer, hvorom Beretningerne melde, har givet 8925 Pd. (eller 4462 Pt.) Mælk og Kr. 275 i Aarsudbytte.

Om Mælkens Fedtprocent ere Oplysningerne noget mangelfulde. Denne varierer fra 2.5—5.5 pCt. og synes i Gennemsnit for hele Landet at være omkring 3.76 pCt.

Det sidste Afsnit af Hr. Gudmundssons Afhandling handler om den islandske Kvægavls Udviklingsmulighe-

der, hvor han paaviser, baade hvordan man ved fortsat Raceforbedring kan forøge Aarsudbyttet, og hvorledes man skal bære sig ad dermed uden at behøve at ty til at indføre fremmede Racer. Ved at udskyde hver tredie af de daarligste Køer og i Stedet for dem anskaffe Køer med en Gennemsnitsmælk af 2450—2480 Pt., vilde Aarsudbyttet af hver Ko kunne forøges med 18—20 Kr., hvilket for hele Landet vilde andrage $\frac{1}{3}$ Million Kr. om Aaret. Dette vilde let kunne opnaas i Løbet af en forholdsvis kort Tid ved kun at opdrætte de bedre Køers Kalve. Hvis man paa samme Maade kunde bringe Gennemsnitsmælken op til 3000 Pt. som hos 10 pCt. af de bedste Køer i Foreningerne, vilde Aarsudbyttet for hver Ko i Gennemsnit stige med 66 Kr. eller 1 Million Kroner for hele Landet. Men dette vilde selvfølgelig tage længere Tid, en Menneskealder eller mere. At det dog kan lade sig gøre, er utvivlsomt. Ved at bringe Fedtprocenten til at stige med 1 pCt., vilde man kunne udvinde 51 Pd. Smør mere for hver Ko, selv om Gennemsnitsmælken kun var 2200 Pt.

Da Gennemsnitsudbyttet af 10 pCt. af de bedste Køer for 1905—6 jo var 210 Kr., vilde en Bonde, som havde 10 saadanne Køer, kunne regne med et Aarsudbytte af 2100 Kr. foruden 1550 Kr. som Vederlag for sit Arbejde for at skaffe Foder til dem; hertil vilde han kun behøve et Tun (Hjemmemark) paa 30 Dagslætter*), hvilket i Almindelighed vilde kunne give 72,000 Pd. Hø, og hele Arbejdet ved Opdyrkningen og Indhøstningen vilde han kunne udføre alene med sin Hustru og opvoksende Børn og dog have en betydelig Tid tilovers til sin Raadighed.

Som man heraf vil kunne se, ere Udsigterne for den islandske Kvægavl ganske lovende, naar denne drives paa en rationel Maade, og ikke som hidtil ganske planløst og uden Begreb om, hvad der betaler sig, og hvad der medfører Tab. Hr. Konsulent Gudmundssons ihærdige Ar-

*) En Dagslæt = 8100 □ Alen. (For Engene og de udyrkede Arealers Vedkommende regner man derimod 14400 □ Al. til 1 Dagslæt.)

bejde for at bringe Kvægavlen ind i et nyt og bedre Spor maa derfor betegnes som særdeles fortjenstfuldt, og man maa ønske, at det efterhaanden maa lykkes ham at inddrage større og større Omraader under sit Virkefelt, hvilket kan blive af uvurderlig Betydning for det islandske Landbrugs Udvikling.

V. G.

Efter at ovenstaaende Artikel, der har henligget i nogle Maaneder hos Redaktionen, var skreven, er den sørgelige Meddelelse indløben fra Island, at Konsulent *G. Gudmundsson* er afgaaet ved Døden i Reykjavik, kun 36 Aar gammel. Det islandske Landbrug har i ham mistet en Mand, til hvem man med Rette nærrede gode Forhaabninger. Han havde, først ved Besøg paa et Par islandske Landbrugsskoler, dernæst ved Studium paa Landbohøjskolen, endelig ved Rejser i Norge, England og Skotland erhvervet sig grundige Kundskaber, dem han (siden 1902) frugtbargjorte som det islandske Landbrugsselskabs Konsulent. Hans Virksomhed kom specielt Husdyrbruget til Nytte, han arbejdede for Racernes Forbedring og udvirkede et aarligt Tilskud hertil af Altinget, og paa hans Initiativ blev der dannet nogle Kvægavlsforeninger. Af Landhusholdningsselskabet modtog han i Fjor (af Midler fra *Julius Skrikes* Stiftelse) en Understøttelse til fortsat Studium af Husdyrracerne i Islands forskellige Egne.

For Islands Landbrug er hans tidlige Død et sørgeligt Tab.
